

ÚJHARTYÁNI

2013 / 3

ÚJHARTYÁN

Az Újhartyáni Önkormányzat hivatalos

lapja

ÜDVÖZLI ÚJHARTYÁN VÁROSA

WILLKOMMEN IN STADT
ÚJHARTYÁN

Újhartyán

TESTVÉRVÁROS
PARTNERSTADT

FREIBERG
AM NECKAR

2013-TÓL VÁROS

ÚJHARTYÁN

Betelepítési emlékmű

Talán már sokan hallottak vagy olvastak arról, hogy Újhartyánon egy betelepülési emlékművet szeretnének megvalósítani szoborcsoport formájában. Ez így igaz, ez lenne az egyszerűbb, materiálisabb megfogalmazása a projektnek, viszont a témának van egy ennél sokkal mélyebb szimbolikája, úgymond érzésvilága, ami belülről fakad. Nem a szoborból magából, hanem az alkotás, ami közvetítő elemként szolgál a szellemi és az emocionális világunk plasztikai kivetítésére.

Valóban ez egy igen kényes és bonyolult probléma, főleg a mai rohanó ember számára, aki sokszor „elfelejt” látni és érezni. Lehet, hogy megdöbbenünk a szó hallatán, mert talán már tényleg régen „értünk rá” érezni, de valahol ott van a szívünk mélyén és teljes valónkából vágyunk rá és minden erőnkől akarjuk is, csak elfelejtjük, hogy létezik.

Nincs aki, vagy ami emlékeztetne erre, pedig ott van körülöttünk, csak sajnos most is, mint mindig „nem érünk rá”.

Vajon a „régiek”, az őseink, mindezt hogyan élték meg? Mi volt számukra a legfontosabb és mire törekedtek? Ha látnánk őket, vajon mit látnánk...?

Ezek voltak azok a gondolatok, amelyek szobor-tervem közben foglalkoztattak. Azt szerettem volna, hogy olyan szobrot (most még csak makettet) alkossak, ami kifejezi mindazt, amire talán már nincs időnk, de bennünk van, és ha ránézünk, eszünkbe jut mindaz, amit családi szeretetnek nevezünk és ezáltal magunkénak érezzük. Em-

lékeztessen és hasson, hogy tudjuk honnan jöttünk és ezáltal útmutatásul szolgáljon, hogy merre tartunk.

A központi kompozícióba az édesapa figuráját helyeztem, aki gyengéden átöleli kedves feleségét bízattva a sikeres jövőre, arra, hogy „jó lesz nekünk itt...” Kalapját kezében tartva, fejét lehajtva jelzi Istenbe vetett mély hitét, ezzel az őszinte gesztussal kifejezve, hogy családját az Úr kegyelmére bízta. A feleség teljes mértékben megbízik férje elszántságában, aki egy gyengéd mosollyal az arcán jelzi ura számára őszinte bizalmát. Babáját szorosan magához ölelve, - aki huncut játékosággal keresi édesanyja kegyeit - kapálódzik szorító kezében. Kislányuk, öccsét szemlélve féltékeny lesz, ezért próbál felkérkedni anyja karjába testvére helyett.

Mint láthatjuk, az emlékmű egy valós történetet mesél el egy zárt kompozíció formájában, ami a plasztikai megfogalmazáson túl valós érzelmeket közvetít a szemlélődő felé. Olyan, mintha mi is részesei lennénk ennek a családi intimitásnak és talán megindít bennünk valamit, amitől magunkénak, hartyániak érezzük. Olyan embereket láthatunk, akik még az ország nyelvét sem beszélték, nem csak a táj volt idegen, minden, ami körbevette őket és nem bízhattak senkiben és semmiben csak egymásban, a családban, ami mindennél erősebb volt számukra.

Ezek vagyunk mi, hartyániak, egy összetartó nagy család, egy kicsit zárt közösség, de mégis ebben rejlik erőnk, ez az amire büszkék vagyunk, ami őseink láthatatlan hagyatéka a jövő generációi számára.

Rizmajer Róbert

Az Újhartyáni
Önkormányzat hivatalos lapja

Engedélyszám: ISSN 2062-6339
Példányszám: 1200 db

Főszerkesztő: Dr Szikszay Péter

Szerkesztők: Tölli Andrea, Lauter Antal, Závodszy Ferenc
Szerkesztőség címe: 2367 Újhartyán Fő út 21.

Fotók: Czech Attila, Fajt Györgyné, M.Martin, Sz. Fanni.

E-mail: polgarmester@ujhartyan.hu; dszix@upcmail.hu

Telefon: 29-372-133, 29-372-258

Kiadja: Pressman Nyomdaipari és Ker. Bt. Felelős vezető: Bálint Ferenc

Nyomdai munkálatok: Pressman Bt.

2371 Dabas, Rozmaring u. 22., Tel./fax: 29-365-564

Schulcz József polgármester köszöntő beszéde

*/Elhangzott Újhartyán városavató ünnepségen
2013. augusztus 20-án./*

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

*Nagy szeretettel köszöntök mindenkit, aki
eljött ma hozzánk. Köszöntöm vendégeinket,
meghívottjainkat, különösen azokat az em-
bereket, akik nagyon sokat tettek azért, hogy
sikerüljön ez a mai nap. Külön köszöntök min-
den újhartyánit, aki eljött, hogy együtt ünne-
peljünk és köszöntöm a szomszéd településről érkezett látogatókat is.*

*Ez a mai nap egy közös ünnepe az országnak, és Újhartyánnak. Egyrészt
augusztus 20-a van, az államalapítás ünnepe, ami egy nagyon-nagyon
fontos dolog és egy ezeréves esemény. Másrészt a városá avatásunkat is
ünnepelem, amiről úgy gondolom, hogy mindannak a 250 évnek az ün-
nepe, mely az őseink idetelepülése óta eltelt. Nagyon sokan tudják, hogy
tavasszal lesz 250 éve, hogy Újhartyán a régi Hartyán helyén újra népesült
és megtörtént az első kapavágás, felépültek az első házak. Ez a negyed év-
ezred vezetett odáig, hogy egy tulajdonképpen pusztaságból itt egy város
áll most.*

*De nem csak azért közös ez az ünnep az állami ünneppel, mert valami
megalakult, valami elkezdődött. Hanem azért is, mert a haza és az otthon
az nemcsak föld meg halott ősök a temetőben, anyanyelv, kenyér, táj, ha-
nem azok mi vagyunk. Mi vagyunk a haza, mi vagyunk Újhartyán testi és
lelki mivoltunkban. Ő szül, ő temet el, őt éljük meg, őt fejezzük ki, mind a
nyomorult és unalmas, mind a nagyszerű és lángoló pillanatokban, ame-
lyek összessége az életünk, a mi életünk. Es a mi életünk a haza és Újhar-
tyán egy pillanata is. Éppen ezért ez mindannyiunk ünnepe, mert ennek az
elismerésnek mindannyian részese vagyunk.*

*Ez az elismerés az ország részéről jött felénk és kicsit ennek a 250 év
múltjának valamiféle megköszönése, elismerése. A régieké is az első kapa-
vágástól kezdve azokig, akik hogyha leégett a falu újjáépítették. Azoknak
is az elismerése, akiket annak idején elvittek Ukrajnába és vagy hazajöt-
tek, vagy nem, mégis ez egyfajta történelmi igazságtétel is számukra.
És nagyon sokan szenvedtek a származásuk miatt, mint ahogy itt már
előttem elmondták, és nagyon sokan vannak, akik még közöttünk van-
nak, és vannak akik nem, de velünk élnek a gondolatainkban. Azokat is
ünnepelem, akik nem régóta újhartyániak, nem itt születtek, de méltóvá,
és izzig-véig Újhartyánivá váltak és a település nagy hasznára vannak, a
közösség lelkes tagjai. Nagyjaink elismerése is ez, de a picit gyermeké is, aki
jól tanul, mert lehet, hogy kórházigazgató, nagyszerű zenész, vagy sikeres
vállalkozó lesz, ezzel hozva dicsőséget a családjának és Újhartyánnak.*

*Köszönet illeti a település egykori vezetőit, papjait, iskolaigazgatóit, az
első bírótól kezdve. De külön kiemelném a rendszerváltás utáni testülete-
ket, akik először Sashegyi Mihály, majd 15 évig Manger Henrik, majd 2006.
óta pedig az én vezetésemmel dolgoztak együtt. Hiszen, mint ahogy azt
már említették, 1988-ban még Újhartyánt kihalásra ítélt, funkció nélküli
településnek mondták a hivatalos iratok. Aztán a saját kezünkbe adták
a döntések jogát, és mi újhartyániak megmutattuk, hogy mire vagyunk
képesek, ha mi döntünk a sorsunkról.*

*Mindannyian részesei vagyunk a sikernek. Újhartyán nekem olyan, -
engedjék meg, hogy a történelem tanár előjövön belőlem – mint az ősi Ja-
pán. Az ősi Japánban sem voltak mindig békések a hétköznapiak, sokszor
veszekedtek az emberek, vagy annál is tovább mentek. De ha Japánt vala-
miféle külső ellenség fenyegette, vagy ha valamiféle közös célt akart meg-
valósítani, akkor, mint az ujjak, amelyek szanaszét állnak a tenyéren, hir-
telen összezáródtak és ököl lett belőlük. És Japánnal soha senki nem bírt*

*el. Újhartyánnal sem bírtak
el sohasem. Itt vagyunk, és
most nagyon-nagyon nagy
megtisztelést kaptunk az
országtól: Várossá lettünk.*

*250 év komoly múlt, ko-
moly időszak. Azt gondolom,
hogy akinek múltja van, an-
nak lehet csak igazán jövője.
Végül hadd mondjak el egy
személyes dolgot: Én nagyon régóta tartom magam lokalpatriótának, na-
gyon büszke vagyok arra, hogy itt nőttem fel, olyannyira, hogy annak ide-
jén a főiskolán komolyan megfordult a hallgatói önkormányzatnál, hogy
turista buszt indítanak Újhartyánra, hogy lássák, hogy mi a fene az amiről
a Schulcz beszél folyton.*

*Nos, ahogy körbe nézek, rengeteg arcot látok, és hadd mondjam el, hogy
mi újhartyániak egymás miatt lettünk azok, amik. Ezért vannak jó tulajdon-
ságaink és lehet, hogy ezért van pár rossz tulajdonságunk és ez vállalható
azt hiszem. De nagyon-nagyon fontos, hogy mindenki, akit itt ismerek,
mindenkire egy kicsit irigy vagyok. Mert mindegyiküknek van olyan tulaj-
donsága, amiről nagyon-nagyon szeretném, ha az az Én tulajdonságom
lenne. Nem fogom sorolni, mert akkor reggelig itt leszünk és szegény Korda
Gyuri bácsi úr nem fog tudni fellépni, de higgyék el, hogy mindenkinek van
egy olyan kivételes tulajdonsága, amit nagyon irigylenek tőle. Nyilván ez nem
megvalósítható, hogy egy emberben csak jó tulajdonságok gyűljenek ösz-
sze, de az az igazság, hogy egy kicsit mindegyiküknek szeretném megkö-
szönni, hogy inspirálnak engem a jó tulajdonságaikkal.*

*És főleg azt, hogy vannak nekem, hogy ismerhetem Önöket és hogy
néha napján tudunk szót váltani. Ezt nem feltétlen a polgármester mond-
ja, hanem ezt a Schulcz Jóska mondja az Árpád utcából. Köszönöm Önök-
nek, hogy vannak, és ünnepelem együtt a mai nap folyamán magunkat,
Önöket. Köszönöm, hogy meghallgattak.*

Tartalom

Újhartyán város!...	4-5. oldal
A fiatalok szemszögéből	6. oldal
Város avató ünnepség /képriport/	7-8. oldal
Hercel sütőtábor	9. oldal
Őseink nyomában /Tapfheim/	10. oldal
Magyar Termék Nagydíjas, Dr Kökényesi Imre	11. oldal
Találkozás a végső igazsággal...	12. oldal
Hartyáni varázslat	12. oldal
Ismét elérhető a könyvtár Hartyánban	13. oldal
Gyarapodó adatok /Új megvilágításban Hartyán múltja/	14. oldal

Újhartyán mostantól város

Újhartyán települése július 15-én városi rangot kapott, a címet Navracsics Tibor közigazgatási és igazságügyi miniszter javaslatára Áder János köztársasági elnök adományozta a település számára. 2013. augusztus 20-án az ünnepségen Tarnai Richárd, Pest megyei kormány megbízott köszöntötte az új város polgárait.

„Szent István ünnepén nem szabad megfeledkezni arról, hogy az erős állam alapjainak lerakása mellett az első városok életre hívása is István királynak köszönhető” - mondta az ünnepség keretében Tarnai Richárd kormány megbízott, aki hozzátette:

„Újhartyán sikere elsősorban a benne élők óriási teljesítményének köszönhető, akik hittel és kitartással alakították lakóhelyüket. Nem a statisztikák teszik valóban várossá a várost, hanem az a közösség, aki lakja” – hangsúlyozta Pest megye kormány megbízottja.

Tarnai Richárd beszéde végén Schulcz József polgármesternek nyújtotta át a város kulcsát, valamint a várossá válást igazoló miniszteri okiratot, és egyben gratulált a

kiemelkedő teljesítményhez és megfeszített munkához, melyre a cél elérése érdekében szükség volt.

(Pest Megyei Kormányhivatal)

A Települési Önkormányzatok Országos Szövetségének levele

Tisztelt Polgármester Úr!

Nagy örömmel értesültünk arról, hogy Magyarország Köztársasági Elnöke 2013. július 15. napjával az Ön által vezetett települési önkormányzatnak városi címet adományozott.

A Települési Önkormányzatok Országos Szövetsége elnöksége és saját nevünkben ezúton is **gratulálunk a városi cím adományozásához**, amely egyértelmű elismerését jelenti az Önök következetes településfejlesztési, közösség-szervezési és térségi ellátást biztosító munkájának.

A városi önkormányzat vezetésének, továbbá valamennyi lakójának tevékenységéhez sok sikert és boldogságot kívánunk nagy szeretettel.

Bízunk benne, hogy az Ön által vezetett városi önkormányzatot a jövőben a TÖOSZ tagjai között üdvözölhetjük és az együttműködésünk még szorosabbá válik.

Budapest, 2013. július 10.

Önkormányzati üdvözléssel:

Schmidt Jenő
elnök

Dr. Zongor Gábor
főtitkár

Újhartyán lett a régi dabasi járás ötödik városa

Lauter Antal képviselő úrtól, majd a sajtótájékoztatókból örömmel értesültem arról, hogy az önkormányzat törekvései valóra váltak, és Újhartyán városi címet kapott.

Az, hogy Újhartyán lett a régi Dabasi járás ötödik városa – olyan nagynépességű régi nagyközségeket megelőzve, mint például Alsónémedi vagy Bugyi –, minden bizonnyal annak a tudatos fejlesztési politikának és következetes munkának az elismerése, melynek eredményeképp napjainkra Újhartyán jelentős urbanizációs fejlődésen ment keresztül, tradicionális agrárnépessége pedig európai értelemben is polgárosodott.

A városi státus a rendszerváltozás óta működő önkormányzati testületek munkájának elismerése, de véleményem szerint nem csupán az! Elismerése azoknak a 18. századi német telepéseknek is, akik egy ismeretlen ország századok óta parlagon pusztuló földjét váltálták magukénak, s megvetve lábukat a gr. Grassalkovich Antal által részükre kimért földön, községet–községet építettek és Új-jelezővel kiegészítve alkottak az elpusztult Hartyán helyén új hazát.

A városi cím ugyanakkor azoknak az újhartyáni családoknak elismerése – egyfajta morális kárpótlása – is, akik abban az országban, melynek értékeit a német kultúra és termelési hagyományok meghonosításával századokon át erősítették, a második világháború idején hoztak hatalmas vér-, anyagi és morális áldozat nemzetiségű, nyelvi és vallási identitásuk vállalása miatt.

Végül örömmel fogadtam a hírt azért, mert így az a nagyívű történet, amelynek feldolgozásával és megírásával megbíztak

– **Újhartyán helytörténeti monográfiája** - a várossá alakulás felemelő eseményével fejeződhet be és érheti el pillanatnyi csúcspontját.

E gondolatok jegyében kívánok Polgármester Úrnak, a város Képviselő-testületének és minden polgárának további eredményes munkát! Teszem ezt azzal a reménnyel, hogy a városi státussal még hatékonyabb lehetőségeket találnak az új fejlődési pálya küszöbére érkező település erősítéséhez és gazdagításához, a jövő építéséhez.

Tisztelettel
Inárcs, 2013. július 16.

(Csagányi László)

Kitüntető címek

Ahogy előző számunkban hírt adtunk róla lakosságunk 11 személyt jelölt a kitüntető címekre. Kibővített ideiglenes jelölő bizottságunk hosszas megbeszélés után 3 személyt javasolt a Képviselő Testületnek. A javaslatokkal -többségi szavazással- egyetértve 2013-ban a „Tiszteletbeli Polgár” címet adományozta testületünk dr. Szűcs Lajos országgyűlési képviselőnek, a Pest megyei közgyűlés elnökének és az „Újhartyánért kitüntető címet Szaller Andrásné Annának, és Kulima Péternek.

Méltatásukra előző számunkban kitértünk. Most csak ezzel a júliusi díjátadón készült vidám hangulatú fotóval gratulálunk még egyszer.

/szerk. /

Várossá nyilvánítás a fiatalok szemszögéből

Bennünket, újhartyáni fiatalokat is nagy meglepetésként ért, hogy július 14-én még faluban fogunk elaludni, és 15-én már városban ébredünk. Mert sohasem gondoltuk, hogy Újhartyánban egyszer „városlakókká” válunk. Biztos vagyok benne, hogy 2013 Újhartyán történelmében egy mérföldkő és óriási lehetőség, ame-

lyet ha jól kihasználunk, akkor abból mindannyian sokat profitálhatunk. A fiatalok jövőjére ez a döntés különösen nagy hatással lehet. Remélem, hozzájárul ahhoz, hogy a jövőnket is Újhartyánon képzeljük el. Itt találunk munkát, itt alapítsunk családot.

Majeczki Martin (17)

A fiatalokat véleményükről, első benyomásaikról kérdeztem.

„Butaság lett volna kihagyni a várossá nyilvánítás lehetőségét, hiszen nyilvánvalóan egy város több támogatást kap, és jobb fejlődési lehetőségek is jutnak neki. Én azonban pont a falusi mivoltát szeretem Újhartyánnak, a parasztonkát, a bálkat és, hogy mindenki ismerős. Remélem még a gyermekeim is ebben a miliőben nőhetnek majd fel és, hogy nem teszi be ide a lábát a sok városi szenny, mint a multik és társai.

(Viszont egy uszoda elférne, ha már város lettünk) „

Nadas Barbara (18)

Valamennyien büszkéek lehetünk, hogy város lett a mi kis falunkból, de végül is érthető, ha az ember már csak körül néz az utcákon, gyönyörű óvodánk, orvosi rendelők, központunk van és igen erős oktatás az iskolánkban szóval, ha az ember bejárja Hartyánt, olyan érzése támad, mintha Ausztriában lenne. Szerintem megérdemelte, a mi kis falunk, hogy város legyen...

Klemencz Dániel (16)

„Várossá válásunk küszöbén, szerintem mindenkiben megfogalmazódott, hogy változik-e valami, és ha igen milyen mértékben. Személy szerint nagyon foglalkoztatott a gondolat, hogy miért kaphat a mi településünk ilyen nagymértékű kitüntetést. Végig gondolva Újhartyán múltját és elért eredményeit, mint a nemzetiségi óvoda és

iskola, a faluközpont és a hagyományörző, programok melyek évről évre megrendezésre kerülnek így azt kell mondanom, hogy megérdemelten jutottunk ehhez a tekintélyes megnevezéshez. Újhartyán a városi rang elnyerésével komoly előrelépést tett, mivel új lehetőségek nyílnak meg az itt élő fiatalok számára. Egy stabil alapokon nyugvó háttér áll sziklaként a hátunk mögött. Bízok benne, hogy a község fiatalokat megtartó ereje is növekedni fog és minden velem egykorú biztosítva látja jövőjét a városunkban.”

Surman Bálint(22)

Újhartyán város lett. A hír először meglepett, de ma már büszkeséggel gondolok rá. A városi cím elérése elődeinknek, elsősorban az elmúlt 23 év döntéshozóinak köszönhető, akik lerakták annak alapját, hogy lakóhelyünk ki tudott emelkedni a községek közül. Remélem, hogy ez a változás a jövőben a fiatalok számára is még több lehetőséget tud majd nyújtani.

Jövőmet Újhartyánon képzelem el és bízom abban, hogy Újhartyán város nemzetiségi óvodájában lehetek majd óvónő és hozzájárulhatok én is, hogy a városi rangot tovább erősítsem.

Szabó Agnes(21)

Hogy mit gondolok Újhartyán Várossá nyilvánításáról??? Kezdjük az elején, július 2 hetében az Újhartyáni utcákon menyasszonyommal sétálva utánunk kiabálnak, hogy mi újság városlakók! Kérdőn néztünk egymásra vajon honnan szednek ilyen valószínűtlen állítást. Aztán a következő nap már mindenki erről beszélt. Hogy mivel érdemelhettük ki?? A válasz

egyszerű: gyorsan fejlődő ipari park, központi orvosi ügyelet, stabil háttér, nemzetiségi iskola és óvoda, és még sorolhatnám. Aztán most hogy Újhartyán Várossá vált, lehetőségek tárháza kinyílt előttünk, biztos vagyok abban, hogy a fiatalokat jobban fogja ösztönözni, az itt maradás, és most már nem csak a sváb hagyományok megtartása miatt, hanem a városi cím miatt is! A jövőnket mi is Újhartyánban képzeljük el, bízva abban hogy nem vagyunk egyedül.

Fajt András /23 /

Azért, hogy a hagyományokat és a sváb identitást városunkban is megőrizzük, ezért augusztus 30-án megalapítottuk a Hartyáni Sváb Fiatalok Baráti Körét! Ha te is elkötelezve érzed, magad Újhartyánért csatlakozz hozzánk!

Majeczki Martin

/96.m.martin@gmail.com /

VÁROS AVATÓ ÜNNEPSÉGÜNK /KÉPRIPORT 1./

Aug 20-i városkulcs átadó ünnepségünkön dr. Tarnai Richárd Pest megyei kormány megbízott köszöntötte vendégeinket, Újhartyán polgárait és a több ezres közönséget. Átadta a városkulcsot Schulcz József polgármesternek, majd Dr. Szűcs Lajos - Pest megye közgyűlésének elnöke, országgyűlési képviselő, Pogácsás Tibor Monor Polgármestere, Országgyűlési képviselő, és Kőszegi Zoltán Dabas Polgármestere, Országgyűlési képviselő is méltatták a múlt és jelen törekvéseit és köszöntötték Újhartyánt mint várost. Végül Schulcz József polgármester köszöntötte meg a rangos gratulációkat és üdvözölte rangos vendégeinket és az új városlakókat. A lakosság nevében Márton Antalné a nyugdíjas klub elnök asszonya köszöntötte meg a meleg szavakat

A köszöntések után, nagy sikere volt a helyi muzikusok, valamint a népszerű Korda György és Klárrika műsorának, illetve este a United együttes hozta a magas színvonalú modern funk zenét. A felfokozott hangulatot csak növelték, a mindenki által jó étvágygal fogyasztható ízletes sült ökörszeletek, egy kis sör kíséretében, illetve az esti nagyszabású tűzijáték, majd utcabál. A mellékelt fotókon felidézük, minden idők legnagyobb Újhartyáni rendezvényének hangulatát. A többről meséljenek a fotók

/szerk./

a fotókat készítették: Czech Attila, Fajt Györgyné, Sz. Fanni

VÁROS AVATÓ ÜNNEPSÉGÜNK /KÉPRIPORT 2./

A hagymáslepénytől a cimetkrofnig, avagy HERCEL SÜTŐTÁBOR

A sütőtábor ötlete Hornyákné Fajth Teréztől származik, aki a helyi Hercul táncsoport és Hagyományörző Egyesület tagjaként fontosnak tartja a hartyáni tradíciók ápolását és megőrzését. Erre tökéletes alkalom volt ez a sütőtábor, ahol fiatal lányok és asszonyok nagymamák receptjeit készíthették el. Olyan sütemények ezek, amiket a mai napig szívesen fogyasztunk, de otthon már kevesen tudják elkészíteni. Nem elég hozzá csupán a recept, ahhoz hogy otthon is neki merjünk fogni, látni, érezni és tapasztalni kell azt a tudást, amit Szakács Kati néni évtizedes gyakorlata nyújtott. Kati néni nagy türelemmel, sok jó tanáccsal és praktikával látta el a kis szakácsnőket. Helyszíneként Hornyákék kertje szolgált, ahol otthonos hangulatban érezhettük magunkat. A melegben sátrakat állítottunk fel, amiért köszönet a „herceles fiúknak”.

Már az első nap nagy kihívással kezdődött. A feladat kelt tészta, azaz hagymás lepény és különböző bukták készítése volt. Ahhoz, hogy a tésztánk jó legyen, fontos a tészta alapos kidolgozása, gyúrása, amit régi hagyományokhoz híven, kézzel dagaszthattak a lányok. Ez felért egy igazi testedzéssel. Ám a kemény munkának meg lett a gyümölcse, a látvány és az illatok magukért beszéltek. A bukták különböző töltelékeket kaptak: kakaó, meggy, túró, káposzta, de a legnagyobb sikert a hagymáslepény aratta. A sütés egyik elengedhetetlen része a mosogatás is, amit lelkes fiúk Martin és Bálint önfeláldozás-

sal végeztek. Munkájukért köszönetképpen süteményt kaptak a lányoktól.

A második napon a névadó süteményünké volt a főszerep. A lányok nagy örömmel szaggatták a szív alakú hercel sütit. A harmadik napon készült el a várva várt labdarózsa. Az ifjú háziasszony jelöltek szerint ennek a sütinék az elkészítése volt a legélvezetesebb és legizgalmasabb. Igaz betartották Kati néni jó tanácsát: „Lányom a tésztád akkor jó vékony, ha addig nyújtod, míg nem látod a nyújtódeszka!” Ezen a napon vendégeink is voltak az LdU hivatalából: Pfiszterer Angelika, Szeltnerné Winhart Ildikó és Surman Teréz személyében. Jelen volt a Neue Zeitung főszerkesztője Schuth János is.

Az utolsó nap azt hittük, már nagyobb kihívás már nem jöhet, de ahhoz, hogy a tésztánk szép hólyagos legyen háromszor kellett hajtogatni. A nap végére mire elkészültek a tetemes mennyiségű cimetkrofnik szó szerint leizzadtunk. Egyrészt a nagy melegtől másrészt órákat álltunk a tűzhely mellett. De a látvány és az ízek mindent kárpóoltak.

A sütőtábornak olyan nagy sikere volt, annyira élveztük, hogy előre megterveztük mit készítünk jövőre: tacszelt, flekelt, smórnit és rétest. Jövőre veletek ugyanitt, és persze minden új érdeklődőt is várunk.

Cserna Veronika
Majeczki Martin

Őseink nyomában

Múzeum látogatáson

Kilenc férfiból álló lelkes csapatunk nekivágott az őshazának. A célunk a családfakutató, barátságok kötése, tehát a sváb őshaza közelebbi megismerése volt.

A betelepülés története valószínűleg már többek számára ismert. A kivándorló német telepések Ulm, Regensburg és Passau városából a Dunán keresztül az úgynevezett „Ulmer Schachtelekkel” (ulmi skatulya) indultak és egy új hazát találtak itt a Kárpát medencében, ahol a török 1686-os kiűzése után óriási területek néptelenedtek el. Am Újhartyán esetében a betelepülés egy kicsit másképp történt, mint a többi magyarországi német település esetében, mivel nem közvetlenül a Duna mellett fekszünk. A legújabb kutatások arra engednek következtetni, hogy Újhartyán egy másodlagos település. Őseink többnyire Bajorország svábok által lakott területéről a „Donauries” járásból származnak. Am erről a környékről először Dunaharaszti, Taksonyba és Soroksárra hajóztak. Az estek többségében itt kötöttek házasságot, családot alapítottak, majd az ő gyerekeik érkeznek 1764-től I. Grassalkovich Antal felszólítására Újhartyánba.

Amikor június 25-én megpillanthattuk a „Tapfheim” táblát már tudtuk, hogy jó helyen járunk, megtaláltuk az őshazát. Ezzel a községgel már évek óta jó viszonyt ápolunk és reméljük, hogy ezt a kapcsolatot a közeljövőben hivatalosan is megköthetjük.

A következő napon az „Ulmer Schachtel” hazáját Ulmot kerestük fel, ami körülbelül 70 kilométerre található elődeink lakhelyétől. Itt a Dunai Svábok Központi Múzeumában nem csak egy lenyűgöző veze-

Tapfheim-Németország

A tapfheimi családfakutatóknál

tést kaptunk egy pécsi sváb nénitől, hanem választ kaptunk minden a svábok kivándorlásával kapcsolatos kérdésünkre. Este a tapfheimi polgármester a 100 éves jubileumát ünneplő helyi tűzoltó egyesület ünnepségre kalauzolt bennünket. Az óriási sörsátor alatt évezhetők a fúvószenét, a sváb specialitásokat és frissen csapolt sörkülönlegességeket. Meglepetésként ért minket a helyiek közvetlensége, vendégszeretete és, hogy milyen önfeledten tudnak kapcsolódni. Az volt a szokás, hogy mindenki népviseletben felpattant a padokra és ott táncolt, egyszerűen csak jól érezte magát.

Az utolsó előtti nap a környező településeket látogattuk meg. Gremheim és Blindheim településeken élőben tapasztalhattuk a rokonságot. A gremheimi temetőben minden második sírfeliraton a „Kaltenecker, Mayer és Seiler” nevet olvashattuk. Gremheim egy kis falucska, ahol a 300 év alatt szinte semmi nem változott. Ma 5 Kaltenecker család él, akkivel 9 generációt visszamenőleg ugyanazok az őseink. Blindheimből a Lang, Schenk és a taksonyi Wagner család származik. Bementünk még Bergheimbe, ahonnan az első Fajth elindult Magyarországra. Csodálatos érzés volt belépni azokba a templomokba, ahol az őseink házasodtak. Délután a helyi Hagyományörző Egyesületnél a családfát kutattuk. Megtudtuk többek között azt is, hogy Brachstadtban még áll az a ház, ahol minden hartyáni Lauter őse született és Donaumünsterben az a templom ahol aztán megházasodott és e gyerekeit megkeresztelte. Majd Karl Malz polgármester úr a községhez egy kis vezetést és egy bemutatót tartott Tapfheimről. Eztután a helyi templomban egy opera koncerttel is kedveskedett és megmutatta a saját kezével épített kápolnát. Este a szállásunknál a „Hofgut Baldleschwaigénél” még a hangszerek is előkerültek (Lauter Antal a harmonikánál, Tóth Antal a trombitánál, és a Karl Malz polgármester úr pedig harsonázott). Itt, amikor ugyanazokat a számokat játszották és énekeltek bebizonyosodott, hogyha nyelvünk már nem is de a zenei anyanyelvünk közös.

Sajnos minden jónak egyszer vége szakad, de mindenért kárpótol, az hogy láthattuk azt a földet, ahonnan őseink 300 évvel ezelőtt elindultak. Úgy gondolom nem csak nekem jelentett ez egy ilyen csodálatos érzést. Ezúton szeretném megköszönni minden résztvevő nevében (Schulcz József, Tóth Antal, Majer György, Majer Endre, Kadenecker Attila, Fajth János, Surman András) a lehetőséget Lauter Antalnak a Német Nemzetiségi Önkormányzat elnökének, hogy ezen a felejthetetlen úton ott lehettünk.

Majeczki Martin

Magyar Termék Nagydíjas Dr. Kökényesi Imre

Idén 16. alkalommal hirdették meg a Magyar Termék Nagydíj Pályázatot. Az ország legtekintélyesebb, önkéntes tanúsítási rendszerének célja a kiváló minőségű magyar termékek és szolgáltatások elismerése és díjazása, a minőségtudatos szemlélet elősegítése. Az elmúlt 15 év során összesen 342 díjat ítéltek oda a pályázat kiírói. A díjak átadására szeptember 4-én, a Parlamentben került sor.

A díjazottak között az idei esztendőben a Podiart Kft. névvel is találkozunk, amely cég neve szinte egyet jelent Dr. Kökényesi Imre munkásságával.

Mit jelent Önnek ez az elismerés?

Ez a díj igazából nem csak nekem, hanem annak a vállalkozásnak, illetve annak a cégfilozófiának szól, amit 18 évvel ezelőtt indítottam el. A Magyar Termék Nagydíjra május 17-ig lehetett pályázni, Magyarországon gyártott és forgalmazott termékekkel, illetve szolgáltatásokkal. Alig egy hónapja kaptuk meg a hírt, hogy elnyertük ezt a kitüntető címet.

Mi az a termék, illetve tevékenység, amit a szakmai zsűri elismerésben részesített?

Közel két évtizede foglalkoztat annak a problémának a megoldása, hogy hogyan lehet hatékony segítséget nyújtani mindazoknak, akik lábproblémákkal küzdenek. Ezért dolgoztuk ki kollégáimmal, illetve ma már büszkén mondhatom, hogy a barátaimmal, a **számítógépes talpvizsgálatot** és az ehhez kapcsolódó **egyedi talpbatét** gyártását. A bírálat során a termék minősége mellett vizsgálták a szolgáltatás színvonalát, valamint azt a ma divatos szóval, termékmarketinget, aminek segítségével igyekszünk minél több emberrel megismertetni a fejlesztésünket.

Emlékszik arra, hogy hogyan kezdődött?

Ez egy 18 éves történet. Egy magánrendelőben dolgoztam és azzal szembesültem, hogy ha segíteni akarok a lábproblémákkal küzdő embereknek, akkor nem tudok egy mindent átfogó megoldást kínálni a számukra. Igény lett volna rá, de erre még nem épült fel egy rendszer. Megszületett az ötlet, amelynek lényege az egyedi talpbatétek készítése volt. Majd követte az a találmány, amelyet ma számítógépes talpvizsgálat néven ismerünk. Emlékszem, a 80-as évek végén a Corvin áruházban béreltünk egy helyiséget. Egy reggel a Petőfi rádió készített velem

egy beszélgetést a módszer lényegéről. Másnap hosszú sorok kígyóztak az üzlet előtt, ami azt mutatta, hogy sikerült megtalálnunk azt a valamit, amire az embereknek szükségük volt.

Magánrendelő, Corvin áruház, Petőfi rádió ezek hogyan kapcsolhatók össze?

Mint minden ember életében, az enyémben is voltak nehéz helyzetek. Családi tragédiák, pénztelenség. Volt időszak, amikor mínusz 20.000 forint volt az összes vagyonom. Ekkor leültem és egy papírra leírtam három lehetséges utat, amelyen elindulhatok. Reggel, amikor felkeltem eldöntöttem, hogy a magánrendelő lesz azaz út, amelyet választanom kell. Eldöntöttem, hogy én ezt meg tudom csinálni. Sőt még azt is leírtam, hogy ezzel mennyit akarok keresni.

Mi kellett ahhoz, hogy ez megvalósuljon?

Makacs elhatározás, valamint az, hogy ne ijedjünk meg a lehetőségektől. Mérlegeltem, tudtam, hogy ezt meg tudom csinálni. Nem volt egyszerű. Emlékszem remegett a lábam, amikor kitaláltam, hogy megkeresem a Corvin áruház igazgatóját, hogy béreljek egy kis helyiséget a forgalmazáshoz. Bementem, tettett az ötletem. Annyira, hogy az első időben bérleti díjat sem kért. Aztán jött a rádió. A szerkesztőségben először furcsán néztek rám, nem igazán értették, hogy mit akarok. Másnap mégis kijöttek. A Corvin parkolójában egy Zsiguliban készítettek el velem a beszélgetést. Akkor volt az érdeklődés a riport után, hogy alig tudtuk kielégíteni a megrendeléseket. Ez az új helyzet aztán újabb fejlesztéseket szült. Még több embert kellett alkalmazni, hogy időben és megfelelő minőségben mindenkit ki tudjunk szolgálni.

Mit jelent Önnek a Magyar Termék Nagydíj?

Azt hiszem ez a pályázon elnyerhető díj kifejezi mindazt, ami a mi számunkra fontos. Magyarországon, a magyar szellemi tőke felhasználásával, magas színvonalú ellátást biztosítani az embereknek. Bebizonyítani, hogy az itthon gyártott, a magyar szellemi tőke által létrejött, forgalmazott termékekkel, valamint a hozzájuk kapcsolódó szolgáltatások magas színvonalon történő biztosításával, van helyünk a világban. A világ számos pontján tartottam már előadást. Soha nem kellett szégyellnem, hogy magyar vagyok. Talán mi magunk sem hisszük el, de világban a hazai orvosok szakmai hozzáértését elismerik. Jó ajánlólevél. Ugyanakkor ez a díj a minőség versenyét is gerjeszti, melyhez friss szemléletre, megújulási képességre, innovációra van szükség. Egy-egy helyzet újabb és újabb fejlesztéseket szül. Olyan barátokat szereztem az elmúlt években, akikkel hasonló módon tudunk gondolkodni. Így azt hiszem, van még bennünk elég kreativitás ahhoz, hogy újabb találmányok szülessenek. Probléma van elég, az ezekre adott válaszok megtalálása még ma is kihívás a számomra.

„Az elmúlt tizenöt esztendőben a Magyar Termék Nagydíj® elnyeréséért vívott nemes versenyben résztvevő termékek, technológiák, eljárások, szolgáltatások és előállítói az értéktudat letéteményesei, közvetítői azoknak az értékeknek, amelyek összhangban vannak hazánk gazdasági érdekeivel, hozzájárulva egy erősebb gazdaság megvalósulásához.”

TA.

Találkozás a „végső igazsággal” Újhartyánon

„Mondd el és elfelejtem; Mutasd meg és megjegyzem; Engedd, hogy csináljam és megértem.”

(Kung Fu-Ce)

Egyenlőre csupán Sempai Váradi Attila, 2 danos mesterrel találkozom az Újhartyáni iskola sporttermében.

– A „kyokushinkai” jelentése „találkozás a végső igazsággal”- mondja a mester, aki már több éve vezet edzéseket Újhartyánon. Tavaly óta a foglalkozásokat, melyeken egyre növekvő számban gyerekek és fiatalok is részt vesznek, az Önkormányzat is támogatja.

– A Kyokushin Karate nem csak sport és verseny, hanem elsősorban budo karate. (a budo japán szó, jelentése :- a harcos útja)

– Elsődleges célja a gyakorló jellemének tökéletesítése és nem csupán a versenyeredmények hajszolása.

– A Budo-t elérni, azaz a harcos útjára lépni csak kemény edzések során lehet. Az edzéseken az ember szembesül saját korlátaival és legyőzi azokat. Egy Kyokushin mondás szerint: „Légy kíméletes másokkal és kíméletlen önmagaddal!” Ezáltal alapos önismeretre teszel szert, felismered hibáidat, erényeidet és képes vagy pozitív irányban változtatni a személyiségeden. A Kyokushin Karatében egy edzés akkor teljesítesz megfelelően, ha a teljesítőképeséged határának közelébe jutsz.

– Miért javasolja a gyerekek, fiatalok számára, hogy erre az útra lépjenek?

– A Karate több mint sport, több mint egyszerű testmozgás. Aki Karatét gyakorol, annak nemcsak az edzésen, de a mindennapokban is a Karate alapelveit - jellem, tisztelet, szorgalom, önuralom, akarat - kell minél jobban érvényesítenie. Így a gyakorlás nemcsak az edzőteremben végzett munkát jelenti, hanem egy életfelfogás kialakítását is. A test edzése és a jellem formálása összefügg. A rendszeres, fegyelmezett gyakorlás javítja a koncentráció képességet, az odafigyelést, a kitartást, így a karatéka a munkában, a tanulásban jobb eredményeket érhet el másoknál. Minél inkább megvalósítja valaki ezeket az alapelveket, annál inkább fog hatni a környezetére is.

-Látom, igen vegyes társaság látogatja az edzéseket. De az fel-tűnő, hogy mindenki mennyire fegyelmezett és mindenkinek milyen kisportolt alakja van.

–A kyokushin karate oktatását 2009-ben kezdtük meg Újhartyánon Fudo Dojó néven.

Edzéseinken gyerekek, felnőttek, lányok és fiúk egy időben fejlesztik képességeiket A négyéves gyerektől a negyvenéves apukáig, mindenkinek helye van itt.

Van egy mondás, mely szerint „a Kyokushin Karate „az apa és a fiú útja.” Napjainkban mondhatjuk már azt is, hogy „az anya és a leány útja”. A tendencia azt mutatja, hogy egyre több családtag csatlakozik az edzésekhez. Úgy látom, hogy a budo szelleme átterjed a család többi tagjára is. Kezdetben az intenzív testmozgás lesz fontos, később a karate pozitív erkölcsi hatása lesz mérvadó a családok számára. A kemény edzések összekovácsolják az embereket, a kemény küzdelmek önfegyelemre, önbecsülésre és a másik tiszteletére nevelnek. Ezek az értékek egy család életében is jelentős értéket, összetartó erőt képviselnek.

– Tehát egyfajta családterápiának is felfoghatjuk az edzéseket?

– Minden bizonnyal. Aki hozzánk jár családostul, annak nincsenek családi problémái- annyit mondhatok.

– Milyen eredményekkel büszkélkedhet az egyesület?

Eddigi eredményeink: Balázs Lili Utánpótlás Kyokushin Karate Nemzetközi Bajnokság Orosháza 1. helyezés, Benedek Karina 3. helyezés.

– Végül arra válaszoljon, aki kedvet kaott a karatéhoz, hol találja meg önöket ?

– Edzéseket az Újhartyáni Német Nemzetiségi Általános Iskola tornatermében kedden és pénteken tartunk 17-18 óráig.

Érdekességek és további információk:

www.kyodabas.hu <<http://www.kyodabas.hu>>

Dr Kökényesi Imre.

Hartyáni varázslat

Minap az egyik bormustráló nótakörös barátom betévedt nedűhiány-nyal küszködő pincémbe.

„Zavarocskának” ítélt kóstoló közben ismerősöm különös kérdést tett fel:
– Hallottad, hogy Hartyán város lett ?

– Nem.

– Képzeld, az egyik bolti árus újságolta, aztán a televízió futósávján is olvastam.

Rezzentelen arccal hallgattam borbarátom értesülését, aki egyben az ugratás nagymestere is.

– Na, ne szórakozz, a városi rangot lélekszámhoz, középiskolához meg sok egyébhez kötik, nem veszem be ezt a dumát.

– Pedig ez olyan igaz, mint hogy zavaros a borod.

Alig áttekinthető borospoharamra tekintettem, ahol monumentális szélesvásznú filmen megjelent előttem egy fantasztikus városkép:

Hatsávos autópálya érkezik a város mellé, ahol közlekedési dugódíjat kell fizetni.

A városba érkezőket a 10. emeletről dúskeblű hölgyek város-zászló lenggetésével fogadják.

A városszéli óriás parkolóból villamost, trolit és metrószerelevényeket szállítják a belvárosba a folyamatosan hömpölygő tömeget.

A vározközpont főterén sváb fúvószenekar „hopsz”-táncra okítja a dél-amerikai turistákat.

A helyi mentőállomásról egy szirénázó betegszállító egyetlen várostagadót szállít az idegosztályra.

A keselyhegyi városi kilátóból szikrázó fények mellett kirajzolódik Újhartyán és vidéke.

– Látom, álmodozol-szakít meg hörpintős ismerősöm.

Nézd nehéz ezt felfogni, elmegyek mint Faluházi Bagoly a nótakörbe, és mire hazaérek, Városházi Bagoly vagyok.

– Szerinted lesz egyáltalán különbség?

Feltehetően igen, ugyanis Faluházi Bagolyként kesergőket énekeltünk, Városházi Bagolyként áttérünk városi mulatószokra.

Ne haragudj, picit zavarosan beszélsz. Hogy megtisztuljon elméd, tölts mindkettőnknek még egyet ebből a homályos de lassan tisztulni látszó

–mit ne mondjak városi borodból...!

Surman András

Ismét elérhető a könyvtári szolgáltatás Újhartyánban

Ezúton tájékoztatjuk a Kedves Lakosságot, hogy hosszú idő után elérhetővé vált a könyvtári szolgáltatás Újhartyánban (Faluközpont – Pinceklub). Nagy öröm számunkra, hogy a Pest Megyei Könyvtár segítségével tárt kapukkal várhatjuk az olvasóközön­séget. Jelenleg közel **3000 kötet** áll rendelkezésére. A Pest Megyei Könyvtárral kötött szerződés értelmében támogatást kapunk könyvek valamint folyóiratok beszerzésére. Ennek keretében a második negyedévre leadott könyvrendelés érkezését várjuk. Ebben a szállítmányban (részben) olyan könyvek kerültek megrendelésre, melyek között megtalálhatóak **az idei könyvhéten debütált könyvek** és olyan sikersorozatok, mint a **Szent Johanna gim**. Könyveink mellett számos folyóirat is elérhető a közönség számára. Ízelítőképpen: **Rubicon, Geo, Honismeret...**

Külön sarok található a néphagyomány ápolás részére, mely kiemelt jelentőséggel bír településünkön. Számos könyv áll rendelkezésre ősi gyökereink felkutatására is.

Gyermekolvasóink részére szeretnénk könyvtár látogatási órát is szervezni, valamint mesés – felolvasós foglalkozások keretében vendég előadók segítségével készségeiket tovább fejleszteni rajzolás, mesemondás területén. Az iskola vezetésével jelenleg is egyeztetések zajlanak arra vonatkozóan, hogy a jövőben a népismereti tanórák a könyvtárban kerülhessenek megtartásra.

A Pinceklub továbbra is rendelkezésükre áll előadások valamint egyéb foglalkozások megtartására, melyekhez technikai háttér igényelhető Lauter Antal művelődésszervezőnél.

Szeretettel várunk, minden olvasni vágyó embert Újhartyánon a Hősök tere 4. szám alatt megtalálható **Pinceklub**ba az alábbi nyitva tartás szerint:

hétfő, szerda, péntek 8.00 – 12.00 ; kedd, csütörtök 14.00 – 18.00 óra között.

Fajth Mónika

Nagycsaládosok Újhartyáni Egyesülete

Nagycsaládosok Újhartyáni Egyesülete szokásos szelektív műanyagpalack, műanyag hulladék, és sörösdoboz gyűjtést végez havonta egyszer a következő pénteki napokon:

/A palackokat kérjük minden esetben előtte összetaposni, és úgy zsákolni. Köszönjük!/
Szeptember 13 péntek 17 órától
Október 11 péntek 16 órától
November 15 péntek 16 órától
December 13 péntek 16 órától.

FELHÍVÁS -CSERE-BERE BAZÁR!

A Nagycsaládosok Újhartyáni Egyesülete még használható gyermek és ifjúsági ruhákat 0-20 éves korúakra gyűjti és adja tovább.

Amennyiben gyermeked már kinőtt, de még jó állapotban lévő ruháit szívesen elajándékoznád másoknak, hozd el hozzánk

2013 Szeptember 20-án (pénteken)
délután -3 órától este- 7 óráig
Szeptember 21-én (szombaton)
reggel- 9 órától este-6 óráig
Szeptember 22-én (vasárnap)
délután -3 órától este -6 óráig

a Faluközpont Pince klubjába a Csere-Bere bazárunkba.

Szeretettel várunk mindenkit: akár hozol akár viszel téj be hozzánk!

Gyarapodó adatok, szaporodó kérdések

A **KÖZÉPKORI ÚJHARTYÁN** kutatásának problémáit nagyjából ezzel a címmel összegezhetnénk. Ez persze korántsem egyedülálló, hiszen Pest megyében furcsa helyzetben vagyunk. Amíg például Franciaország története jól felvázolható az ország szíve, az „Ile de France” írásos emlékeiből, hazánkban erre nincs lehetőség. A török hódoltság idején az állami és magániratok zöme elpusztult, így csak a távoli, részben más országokhoz csatolt megyék levéltára pótolhatja az adathiányt. Különösen nehéz helyzetben van a helytörténeti kutatás, hiszen a világ négy tája felé menekült lakosság 1600 körül jószerével a pusztá életét mentette, irataik leégett házaikkal együtt váltak porrá. Így alakult ki az a helyzet, hogy a Mohács előtti időkből a megyében egyedül a Kőrösre menekült inárcsi Farkasoknak sikerült megmenteni az 1263-tól őrzött családi irattár közel száz oklevelét, míg Ócsán, ahol a premontrei rendház 1200-as években épült háromapsziszú kereszthajós bazilikája ma is kézzelfogható valóság – s hazánk egyedülálló kincsei közé tartozik –, a faluról és a kolostorról alig egy tucat semmitmondó, legfeljebb a nevére utaló oklevél maradt fenn.

Ugyanez a helyzet a középkori Hartyánon is. A Hartyáni családról csak az 1408-as évektől, itteni életükről pedig a század második felétől maradtak okleveleink, ezért jószerével többet tudunk róluk meg az 1546–90-es török adólistákból, mint belőlük. Ennél jóval több a Hartyánt említő forrás, ám ezek Váchartyánról, a Fót határában volt „Hartyán másként Sikátor”-ról és a Pilis környéki Hartyánpilise és Hartyántele nevű helyekre vonatkoznak, de Hartyáni nevű családok sem éltek vagy voltak birtokosok egyikükben sem.

A **TÉVHITTEL ELLENTÉTBEN** nem Újhartyán jogelődje volt az a Hartyán falu (villa) sem, melynek jogaiban V. Ince pápa 1276. május 20-án megerősítette a nyulakszigeti dominikánus kolostor apácáit. Erről ugyanis tudjuk, hogy 1371-ben a sári jobbágyok birtokháborításai miatt érte itt sérelem az apácákat, 1386-ban pedig a bugyi kisnemesekkel voltak vitáik a közös(!) határ miatt. Ebben a perben 1386-ban és 1388-ban is bejárták a hartyáni határt. E 6 ekényire (kb. 760 hektarra) becsült Harkyan első földhatárjele „Bugyitól északra három nyíllövésnyi távolságra” volt, ahova Ócsát, Sárit, Dabast, Ürböt érintve tértek vissza. Ezen Árpád-korban lakott s az Anjou-korban elnéptelenedett Hartyán birtoknak a neve és emléke éppúgy feledésbe merült, mint a hernádi határban 1419-ben említett Hetény, a Vacs melletti Tördemic vagy a mi Hartyánunk melletti Tivadarfölde, noha ott Szent Mihály tiszteletére emelt templom is állt.

E tatárok áldozatául esett falvakra a 15. századtól már nem emlékezett senki. Ahogy azokra az Árpád-korban lakott településekre sem, melyeknek a nevét sem ismerjük. Nevezetesen arra, amelynek maradványait 1994-ben Újhartyánban tárták fel a régészek az autópálya-fizetőkapu építése előtt, vagy 2011-ben a Besnyőn és 2012-ben az Inárcs–Besnyő között végzett leletmentő ásatásokon, ahol nemcsak házaik, temetőik is előkerültek. S ugyanígy merült feledésbe Pótharaszton az Árpád-kori földvár is a régi országút innenső oldalán, a Vasadra és a Kőrös felől Pestre vezető földút szegletében, melynek körvonalai ma is jól kivehetőek a pusztatemplommal átellenben lévő rekettysében.

AZ **ÚJHARTYÁNI FELTÁRÁS**, amit az autópályánál említettünk, szenzációnak számító leleteket nem hozott felszínre ugyan, mégis fontos adalékokkal gazdagította a helység történetét! Az autópálya-csomópont nyugati oldalán tudniillik egy település 12-13. századi részlete került a felszínre (négy lakóház, karámok, korjelző hulladékokat rejtő gödrök és árkok), melyre előtte sem régészeti, sem írásos adataink nem voltak! A feltárt leletek (főleg kerámiatöredékek) szerint egy honfoglalás korától az 1241-es tatárjárásig egy kis falu virágzott itt, de ennek 10-11. századra feltételezett nagyobbik része már kívül esett a kutatási területen. Tehát a többi ház maradványai minden bizonnyal, a falu temetője (és ha volt, a mellette álló templom romjai) pedig feltehetőleg ennek folytatásában rejtőzhetnek a belterület beépített része alatt ma is, bár az sem zárható ki, hogy az autópálya-építésnek estek áldozatul.

Ez a falu az 1241-es tatárjáráskor néptelenedett el, hiszen néhány szórványtöredéket kivéve későbbi leletek itt már nemigen fordulnak elő. A tatárjárás nem csupán ezt a falut pusztította el. Az egykor itt lakók sorsát jól szemléltetik azok a raktárleletek, amelyeket az 1960-as évek derekán fedeztek fel Pótharasztpusztá Újlengyel és Nyáregyháza közötti részén. Itt mintegy fél tucat cserépedényben összesen 1756 pénzérmét találtak meg a föld szőlő alá történő előkészítésekor. Az 759 magyar, 977 friesachi, 14 kölni, 1 német császári, 4 bécsi (és 1 meg nem határozható) dénárt az 1200-as évek eleje és 1241 között verték. Más kincsleletekben különféle ékszereket rejtettek a kerámiák. A gyűrűk, fülbevalók, hegyikristályok, ruhacsatok, karperecek közül a legrégebbit a 11. század elején, a legújabbat a 1240-es évek előtt készítették. Az érmeket és ékszereket elrejtő emberek éppúgy nem éltek túl a tatárok dúlását, mint az a társuk, aki egymásra helyezett négy vassarlót ásozott el a vész kezdetén. Hasonló 13. század első feléből

származó kincslelet került elő Ökrényből, melyet később, amikor írásos forrás is van róla, már csak pusztának írtak. Az Árpád-kori Csíkosból 1332-re csak egy dűlőnév maradt az inárcsi, akárcsak Hetényből később Hernád határában, Kakucs pedig már első, 1456-os említésétől kezdve végig prédiom (puszta) volt s maradt. Ez volt a sorsa az autópálya nyugati oldalán egykor volt falunak is, melynek még nevében sem lehetünk bizonyosak, hiszen lakatlan lévén, egyetlen 13-14. századi oklevél sem említette meg.

A pusztulás után kétszáz évvel viszont már biztosan Hartyán néven jött létre az a falu, melyről okleveles adataink is vannak, helye azonban a gyér tárgyi emlékek szerint bizonytalan. Az 1960-as években ugyanis nem csupán az újlengyeli út mentén, hanem a Kesepereg ~ Kesely-hegy dűlőben is volt nagyüzemi szőlőtelepítés. Hunyadi Mátyás (1458–1490) és II. Lajos (1516–1526) néhány dénárja s talán egy kézi őrlőkő is innen került elő. Ebből óhatatlanul adódott az a gyanú, hogy e szórványleletek ennek a falunak a maradványai lehettek. Jóllehet itt sem házak maradványainak, sem a temető sírjainak nincs nyoma, úgy vélték, hogy azok a talaj-előkészítés során semmisültek meg. Mivel pedig templomromnak sem volt nyoma, a 15-16. századi Hartyánt egy templom nélküli falunak vélték.

ÚJ MEGVILÁGÍTÁSBA HELYEZI a 15-16. századi Hartyán helyét az a forrás, amelyet az újhartyáni Szent Borbála-templom építésétől vezettek a falu plébánosai előbb latin, 1844-éről magyar nyelven. Neumann Tibor PhD filológus készülő fordítása szerint mindjárt a *Historia Domus Ujhartyaniensis* elején arról a „kis templomocskáról” olvasunk, amit gr. Grassalkovich Antal 1764-től megjelenő, jobbra német ajkú telepesei itt találtak. Igaz, e „kis templomocska homlokzatának régiséget magán viselő romjai és – az Istennek hála – egészen a mai napig álló alapjai már omlani kezdtek” ugyan, de még megvoltak. És az egykor templomot övező temető nyomait is itt találták. Éspedig „az eltemetettek csontjait és a sírhalmok módjára itt-ott elhelyezkedő helyeket”, kiemelve azokat, melyeket „még az idő vasfoga sem tudott teljesen elemészteni”: a levett öltözékeket és fegyvereket (sarkantyúk, lábvérték), melyek „a gyászos török időkre emlékeztettek”. Helyesen következtetett a plébános arra is, hogy „ezen a helyen valamikor valamiféle település állott, amelynek a nevét a hagyomány eljuttatta hozzánk és a mai nevet fenntartotta”.

Az 1771. december 1-én elhunyt gróf életművét özvegye, Klobusitzky Terézia még egy évtizedig (†1781. dec. 20.) folytathatta tovább. Az „isten természet tisztelésének terjesztésében való buzgósággal és a katoli-

kus vallás iránti szenvedély bővítésétől hajtva arra tett kísérletet, hogy ez az újonnan emelt és a Grassalkovich család kegyurasága alá eső település jeles templommal is díszítve legyen”. Ezért „Krisztus 1776. évében ezt (az új templomot) a régiségtől átjárt kis templom földből kiálló romjai helyére, alapjaitól jó anyagokból felemeltetve és befejezve, egy igen szép, Szent Borbála csinos ikonjával díszített oltárral, két haranggal és minden szükséges templomi felszereléssel illően és alkalmasan ellátva felszenteltette”.

MIT TUDUNK ÉS MIT NEM TEHÁT? A mai Újhartyán területén a 11-13. században volt egy kis falu. De a már lebontott autópálya-kaputól nyugatra lévő, feltehetőleg nagyobb részének (továbbá temetőjének és ha volt templomának) maradt-e bármiféle maradványa? Cserépedény-törmelékek, fémtárgyak, érmek és talajban lévő (épületet, sírt jelző) elszíneződések mesélhetnek erről mindmáig. Az említett gyér szórványok mellett hasonló – a szakemberek számára korjelző – leletekből lehetne megállapítani azt is, hogy 15. században valóban a Kesepereg területén jött-e létre az oklevelekből ismert Hartyán falu, másrészt maradt-e erről az említett három szórványon kívül más lelet.

Most már írásos bizonyítékunk van arra, hogy ez a Hartyán templomos falu volt, s egykori templomának falait és alapjait beépítették a Szent Borbála-templomba. Az idősek talán emlékezhetnek még rá, hogy a mai templom felújításakor, tatarozásakor lehetett-e látni ennek nyomát a vakolat alatt. Mivel az újratelepüléskor a templom körül megvolt még a temető, a templomkert, a környező lakótelkek és utcák területén később is előkerülhettek (és kerülhetnek elő ma is) hajdani sírleletek.

E pénzben értéktelen tárgyaknak óriási eszmei értéke lehet! A filléres érmek, hulladéknak tartott cserépedény- és épülettöredékek vagy rozsdás fémtárgyak korát a szakértők pontosan meghatározhatják. Belőlük arra is választ adhatnak, hogy a templom és a körötte lévő temető mettől meddig állhatott. Végül megválaszolásra vár a 15–16. századi Hartyán helye is. Az a templom, melynek maradványait beépítették a Szent Borbála-templom alapjába és falaiba, aligha állt önmagában, és aligha lehetett tőle több kilométerre maga a falu (ahol a Kesepereg van). E falu házainak maradványait minden bizonnyal a Fő utca vagy valamely más környező utca telkeiben rejti a föld. Összegyűjtésük, szakmai elemzésük, netán az érintetlennek látszó objektumok szakszerű feltárása pontos választ adna mindazokra a problémákra, melyeket elpusztult forrásaink mindmáig rejtve hagytak.

Őszi közösségi, kulturális rendezvények Újhartyán 2013

Szeptember 8	Máriabesnyői zarándoklat	Máriabesnyő	
Szeptember 19	Don kanyar motoros túra beszámoló	Pinceklub	
Szeptember 22	II. Országos Vizslafesztivál	Béla gödör	
Szeptember 22	Vecsési Káposztafeszt	(Sváb Parti + Hercel táncsoport)	
Szeptember 29	Szüreti felvonulás, multság	Városközpont	
Október 6	HARTYÁNFESZT	Városközpont	
Október 20-21	Hartyáni búcsú- Szent Vendel ünnepe		
Október 21	Sördélután fúvószenekarral	Városközpont	
Október 22	1956-os forradalom és szabadságharc ünnepe	Városközpont	
November 9	Familienmusik – Családi zenekarok V. Országos találkozója	Városközpont	(Német Nemzetiségi Önkormányzat)
November 10	Megyei megemlékezés a Málenkij Robotra elhurcoltakról, német nyelvű szentmise	Templom	(Német Nemzetiségi Önkormányzat)
December 1	Adventi gyertyagyújtó	Városközpont	
December 22	Városi karácsony – Karácsonyi koncert	Városközpont	

Újhartyán Város Önkormányzata és civil közösségei
október 6-án vasárnap tartják
„HARTYÁNFESZT 2013” rendezvényüket.
Minden érdeklődőt szeretettel várnak!

